

RĪGĀ

21.03.2018. Nr. 1-23/39_e

Ministru prezidentam
Mārim Kučinskim
vk@mk.gov.lv

Tieslietu ministram
Dzintaram Rasnačam
tm.kanceleja@tm.gov.lv

Iekšlietu ministram
Rihardam Kozlovskim
kanceleja@iem.gov.lv

Latvijas Republikas Ģenerālprokuroram
Ērikam Kalnmeieram
gen@lrp.gov.lv

Informācijai:

Finanšu ministrei
Danai Reizniecei-Ozolai
pasts@fm.gov.lv

Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un
korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājam
Aināram Latkovskim
aizsardzibas.komisija@saeima.lv

Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu)
komisijas priekšsēdētājam **Jānim Vucānam**
budzeta.komisija@saeima.lv

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
priekšniekam **Jēkabam Straumem**
knab@knab.gov.lv

ASV vēstniecībai Latvijā
us.embassy.riga@gmail.com

Lielbritānijas vēstniecībai Latvijā
britishembassy.riga@fco.gov.uk

Par likumprojekta virzišanu saistībā ar sadarbību un informācijas apmaiņu finanšu noziegumu apkarošanā

Nemot vērā Finanšu sektora attīstības padomes 2018.gada 21.marta sēdē pārrunāto un lai panāktu, ka tiesiskais regulējums kopumā atbilstu jaunākajām pasaules tendencēm finanšu noziegumu apkarošanā un ietvertu ciešu sadarbību, kas dod vērā ņemamus rezultātus, Latvijas Komerčbanku asociācija (turpmāk – LKA) ierosina Latvijā ieviest instrumentu, kas pasaulē aktīvi attīstās, proti, publisko un privāto partnerību informācijas apmaiņā un cīņā ar finanšu noziegumiem.

Viens no labākajiem piemēriem tam ir Lielbritānija un t.s. “JMLIT operatīvā grupa”, kuras izveide devusi būtisku un statistiski izmērāmu ieguldījumu cīņai ar finanšu noziegumiem. Šis piemērs ietver nelielas tiesībsargājošo iestāžu un kredītiestāžu pārstāvju operatīvās grupas izveidošanu, kas nepastarpināti apmainās ar informāciju par konkrētām izmeklēšanā esošām lietām un personām, lai sagatavotos katrai pusei noteikto uzdevumu veikšanai. Pēc informācijas iegūšanas katra puse veic darbības, ko jau šobrīd paredz likumi, bet fokusēti un precīzāk.

Šobrīd praksē nereti ir konstatējams, ka tiesībsardzības iestādes nezina, ko un kā tieši pieprasīt no bankām, kā arī bankas nezina, kā informāciju pareizāk nodot, vai nezina to, ka problēma skar ne tikai vienu banku, bet vairākas bankas.

LKA jau sadarbojas ar tiesībsargājošām iestādēm (t.sk. ar Valsts ieņēmumu dienestu un Valsts policiju), esošā regulējuma ietvaros, tomēr ir skaidrs, ka esošais regulējums šobrīd ierobežo plašāku un efektīvāku sadarbību. Vairāki LKA biedri (tostarp lielākās bankas) ir piekrituši šādai sadarbībai, godprātīgi sniedzot informāciju finanšu noziegumu apkarošanai.

Izstrādāto priekšlikumu esam apsprieduši 2017. gada novembrī rīkotajā pasākumā banku un valsts sektora pārstāvjiem kopā ar Lielbritānijas un ASV tiesībsardzības iestāžu pārstāvjiem, kā arī atsevišķi ar Lielbritānijas vēstniecības pārstāvjiem un ASV Finanšu ministrijas sekretāra vietnieku terorisma finansēšanas jautājumos Maršalu Bilingsliju viņa nesenās vizītes laikā Latvijā, un guvuši pozitīvu vērtējumu attiecīgajam priekšlikumam.

LKA ir sagatavojusi priekšlikumus konkrētiem grozījumiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā un pievieno tos šīs vēstules pielikumā. Vēršam uzmanību, ka grozījumi citos likumos nav nepieciešami.

Lūdzam tos virzīt **steidzamības kārtībā jau tuvākajā laikā**, ņemot vērā nepieciešamību veikt neatliekamus pasākumus finanšu sektora reputācijas atjaunošanai un sniegt reālu ieguldījumu cīņai ar finanšu noziegumiem.

Pielikumā:

1. Likumprojekts un anotācija kopā uz 16 lapām;
2. Kopsavilkums uz 2 lapām;
3. Īss kopsavilkums angļu valodā uz 1 lapas.

Ar cieņu,

valdes priekšsēdētāja

S. Liepiņa

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

E. Pastars, edgars.pastars@lka.org.lv

**Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas
un terorisma finansēšanas novēršanas likumā**

Izdarīt Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2008, 16. nr.; 2009, 2. nr.; Latvijas Vēstnesis, 2009, 196., 205. nr.; 2011, 60. nr.; 2012, 100. nr.; 2013, 187., 227. nr.; 2014, 172., 257. nr.; 2015, 124. nr.; 2016, 31., 115. nr.; 2017, 132., 222. nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt 38. panta ar piekto daļu šādā redakcijā:

“(5) Šā panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums neattiecas uz informācijas apmaiņu saskaņā ar šā likuma XI¹ nodaļu.”

2. Papildināt 40. panta otrajā daļā vārdu “ir sniedzis ziņojumu” ar vārdiem “vai citu informāciju saskaņā ar šo likumu”.

3. Papildināt 44. panta ceturto daļu ar tekstu šādā redakcijā:

“Kārtību, kādā kredītiestādes apmainās ar šā panta ceturtajā daļā noteikto informāciju, nosaka Finanšu un kapitāla tirgus komisija, izdodot attiecīgus normatīvos noteikumus.

4. Papildināt 44.pantu ar piekto daļu šādā redakcijā:

“(5) Kredītiestādes papildus šā panta ceturtajā daļā noteiktajam ar informāciju tiesīgas apmainīties arī šā likuma XI¹ nodaļā noteiktajā kārtībā.”

5. Papildināt likumu ar XI¹ nodaļu šādā redakcijā:

“XI¹ nodaļa. Kontroles dienesta apvienotā darba grupa

60.¹ pants. Kontroles dienesta apvienotās darba grupas sastāvs un mērķis

(1) Šā likuma mērķu īstenošanai Kontroles dienests izveido apvienoto darba grupu (turpmāk - darba grupa) un apstiprina tās sastāvu.

(2) Darba grupā Kontroles dienests pēc tā ieskatiem un izskatāmā jautājuma būtības iesaista valsts institūcijas, to skaitā izmeklēšanas iestādes, operatīvās darbības subjektus, kā arī kredītiestādes. Kredītiestāde ir tiesīga atteikt dalību darba grupā.

(3) Darba grupas mērķis ir veicināt šā panta otrajā daļā noteikto institūcijām un personām normatīvajos aktos noteikto uzdevumu efektīvu izpildi, tai skaitā, lai sagatavotos normatīvajos aktos noteikto uzdevumu veikšanai (piemēram, izbeigtu attiecības ar klientu, sniegtu ziņojumu, pieprasītu informāciju saskaņā ar citiem likumiem).

(4) Darba grupas mērķa sasniegšanai darba grupa ir tiesīga izskatīt arī konkrētas situācijas, kurās notiek pārbaudes vai izmeklēšana saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka attiecīgās pārbaudes vai izmeklēšanas veikšanu.

(5) Darba grupas locekļi darba grupas mērķa sasniegšanai darba grupas ietvaros ir tiesīgi apmainīties ar informāciju, kas attiecas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai šo darbību mēģinājuma, vai citu ar to saistītu noziedzīgu nodarījumu vai aizdomīgu darījumu, tostarp ar informāciju, kas satur kredītiestāžu klientu noguldījumu un darījumu noslēpumu, izmeklēšanas noslēpumu, operatīvās darbības ceļā iegūtu informāciju, ar nodokļu administrēšanu saistītu informāciju, to skaitā fizisko personu datus.

60.2 pants. Informācijas statuss un atbildība

(1) Informāciju aizsargā atbilstoši Kontroles dienesta darba grupā izskatītās informācijas veidam (statusam). Informācijas atklājējs rakstveidā brīdina attiecīgās darba grupas locekļus, norādot pieļaujamo informācijas atklāšanas apjomu un tālāko izmantošanu, ciktāl tā nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem.

(3) Attiecībā uz atbildību par šajā nodaļā paredzētās informācijas apmaiņu, kas atbilst normatīvajiem aktiem, piemērojama šā likuma 40.panta pirmā un otrā daļa. Šajā nodaļā paredzētā informācijas apmaiņa neietekmē šā likuma IV nodaļā paredzēto ziņošanas pienākumu.”

Likumprojekta
“Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas
un terorisma finansēšanas novēršanas likumā”
ANOTĀCIJA

1. Kādēļ likums ir vajadzīgs?

1.1. Likumprojekta nepieciešamība

Pētījumi liecina, ka apmēram 80 – 90 procenti no FIU pasaules mērogā iesniegtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem **nav bijuši noderīgi tiesībsargājošo iestāžu veiktajās izmeklēšanās**. Eiropola dati liecina, ka tikai 10 procentus no iesniegtajiem ziņojumiem Eiropola dalībvalstīs ir izmantojušas turpmākai izmeklēšanai. Šie dati varētu liecināt par zināmiem efektivitātes un samērīguma trūkumiem esošajā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas sistēmā.¹

Atbilstoši Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta (turpmāk – **Kontroles dienests**) sagatavotajā 2016.gada ziņojumā pieejamajiem datiem, 2016. gadā Kontroles dienestā ir saņemti 15 758 ziņojumi par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem. Savukārt Kontroles dienests sagatavojis un tiesību aizsardzības iestādēm nosūtījis vien 231 materiālus par konstatētajiem iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem.² Arī šie dati varētu liecināt par esošās sistēmas efektivitātes trūkumiem.

FATF vadlīnijās ir norādīts, ka publiskās un privātās partnerības ietvaros privātais sektors ir iesaistāms ne tikai kā informācijas avots, bet arī kā tiesībsargājošo iestāžu sensitīvu datu un izlūkošanas informācijas saņēmējs. Lai šāda informācijas apmaiņa spētu sekmīgi noritēt, ir nepieciešama droša vide un informācijas apmaiņas **“koridors”**.³

1.2. ES tiesību akti un FATF rekomendācijas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 6. panta 1. punkta “e” apakšpunkts paredz, ka datu apstrāde ir likumīga, ja apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtas pilnvaras.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/849 (turpmāk – **AML direktīva**) 42. ievada apsvērumšs paredz, ka cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu visas dalībvalstīs ir atzinušas par svarīgu sabiedrības interesēm. Savukārt AML direktīvas 43. pants noteic, ka datu apstrāde, pamatojoties uz šo direktīvu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas nolūkos notiek sabiedrības interesēs saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK (no 2018. gada 25. maija – Regula (ES) 2016/679).

Arī Satversmes tiesa ir secinājusi, ka personu būtiski pamattiesību ierobežojumi saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu ir nepieciešami sabiedrības drošības aizsardzībai.⁴

Līdz ar to datu apstrāde, kas tiek veikta ar mērķi novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu, ir likumīga, un uz šādu datu apstrādi attiecas visi izņēmumi, kas attiecas uz datu apstrādi, kas nepieciešama, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs.

AML direktīvas 49. pants paredz dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, lai politikas veidotājiem, finanšu izlūkošanas vienībām (turpmāk – **FIU**),⁵ uzraudzītājiem un citām kompetentajām iestādēm, kas iesaistītas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanā un

---

¹ Maxwell N.J., Artinstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 5.

² Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta 2016.gada ziņojums. Pieejams: http://kd.gov.lv/images/Downloads/about/reports/KD_2016_g_ataskaite_1.pdf

³ Guidance on private sector information sharing. FATF, Paris, 2017. p. 38.

⁴ Satversmes tiesas 2009.gada 28.maija sprieduma lietā Nr. 2008-47-01 11. – 13. punkts.

⁵ Latvijā – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (Kontroles dienests).

teroristu finansēšanas apkarošanā, **būtu efektīvi mehānismi, tā lai tās iekšzemē varētu sadarboties un koordinēt politikas un pasākumu izstrādi un īstenošanu** nolūkā apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu, tostarp, izpildīt savu pienākumu saskaņā ar 7. pantu.

AML direktīvas 7. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu veikt pasākumus, lai identificētu, izvērtētu, izprastu un mazinātu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas riskus, kas to skar, kā arī ar datu aizsardzību saistītās problēmas, kuras attiecas uz minētajām jomām. AML direktīvas 7. panta 4. punkta "e" apakšpunkts paredz, ka katra dalībvalsts attiecīgo informāciju (saistībā ar riska izvērtējumiem) nekavējoties dara pieejamu atbildīgajiem subjektiem (tajā skaitā kredītiestādēm), lai palīdzētu tiem veikt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas riska izvērtējumus.

AML direktīvas 49. pants kopsakarā ar direktīvas 7. pantu norāda uz dalībvalstu pienākumiem **radīt efektīvus mehānismus, kas iesaistītu gan privātā, gan publiskā sektora institūcijas informācijas apmaiņā, ar mērķi identificēt, izvērtēt, izprast un mazināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas riskus.**

Informācijas apmaiņas būtiskumu cīņā ar naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu (turpmāk – **noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana**) uzsver arī Finanšu darbības uzdevumu grupa naudas atmazgāšanas jautājumos (turpmāk – **FATF**).

FATF Vadlīnijās par informācijas apmaiņu privātajā sektorā tiek secināts, ka informācijas apmaiņai ir būtiska loma finanšu institūciju, uzraugu un tiesībsargājošo iestāžu darbībā, lai tās efektīvāk spētu novirzīt resursus un izstrādāt inovatīvas metodes cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.⁶

Trūkumi informācijas apmaiņas sistēmā var radīt dažādas problēmas un padarīt cīņu ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu neefektīvu. Piemēram, privātā sektora loma noziedzīgi iegūtu līdzekļu identificēšanā bieži vien tiek mazināta sakarā ar ierobežoto informācijas plūsmu. noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas likuma subjektiem (turpmāk – **Likuma subjekts**) vairumā valstu ir aizliegts dalīties ar finansiālo noziegumu informāciju savā starpā. Tā rezultātā, kad kredītiestāde vai cits Likuma subjekts nolemj, ka aizdomu līmenis attiecībā uz konkrētu klientu ir pietiekami augsts, lai izbeigtu savstarpējās līgumattiecības, aizdomīgais klients var vienkārši atvērt jaunu kontu citā, ar sākotnējo kredītiestādi nesaistītā, kredītiestādē. Nākamai kredītiestādei tādā gadījumā ir jāsāk klienta izvērtēšana no sākuma, dublējot sākotnējās kredītiestādes paveikto.⁷

FATF Vadlīnijās valstis tiek **mudinātas apsvērt iespēju iedrošināt finanšu institūcijas apmainīties ar informāciju savā starpā.** Informācijas apmaiņā būtu iesaistāmas arī **tiesībsargājošās iestādes**, kuras, izmantojot konkrētu lietu piemērus un specifisku informāciju par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, var sniegt daudz plašāku informācijas apjomu par noziedzības tendencēm un tipoloģiju.⁸

Privātais sektors ir nozīmīgs partneris cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un var sniegt vērtīgu informāciju, kas ir būtiska tiesībsargājošajām iestādēm un citām institūcijām. Efektīva un laicīga šādas informācijas apmaiņa palīdz tiesībsargājošajām institūcijām īstenot to uzdevumus. Turklāt tam ir jābūt divu virzienu procesam starp publisko un privāto sektoru, kas var tikt sasniegts ar piemērotu informācijas apmaiņas mehānismu, kura ietvaros arī tiesībsargājošās iestādes dalītos ar stratēģisku, operatīvu, taktisku un mērķtiecīgu informāciju.⁹

⁶ Guidance on private sector information sharing. FATF, Paris, 2017. p. 4.

⁷ Maxwell N.J., Artinstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 4.

⁸ Guidance on private sector information sharing. FATF, Paris, 2017. p. 23.

⁹ Guidance on private sector information sharing. FATF, Paris, 2017. p. 27.

Par vienu no visdaudzsološākajiem informācijas apmaiņas veidiem FATF Vadlīnijās tiek atzīta **privātā un publiskā sektora partnerība**, kas tiek attīstīta vairākās valstīs un ir sniegusi pozitīvus rezultātus. Šādu partnerību ietvaros informācijas apmaiņa notiek starp tiesībsargājošajām iestādēm, FIU, attiecīga līmeņa drošības pielaidi saņēmušiem privātā sektora dalībniekiem (*vetted personnel*) un atsevišķos gadījumos arī starptautiskajiem partneriem. Šāda informācijas apmaiņa parasti notiek drošā vidē, lai atvieglotu datu ieguves procesu, operatīvo analīzi un izpēti, ko veic privātais sektors, lai aizpildītu potenciālos informācijas robos un padarītu efektīvāku aizdomīgu darījumu ziņošanu.¹⁰

Tātad ES tiesību akti un FATF rekomendācijas ne tikai pieļauj, bet pat aicina un paredz izveidot privātā un publiskā sektora partnerība informācijas apmaiņai saistībā ar noziedzīgu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

1.3. Apvienotās Karalistes informācijas apmaiņas publiskās un privātās partnerības mehānisms – analīze

FATF Vadlīnijās ir sniegti arī atsevišķu valstu piemēri informācijas apmaiņas mehānismu ieviešanā. Viens no publiskās un privātās partnerības mehānismiem, kura ietvaros notiek apmaiņa ar informāciju par aizdomīgiem kontiem un darbībām, ir Apvienotās Karalistes Naudas atmazgāšanas izlūkošanas darba grupa (*Joint Money Laundering Intelligence Taskforce*).¹¹

Naudas atmazgāšanas izlūkošanas darba grupa (turpmāk – **JMLIT**) kā pilotprojekts tika izveidota 2015. gadā. Pēc labu rezultātu uzrādīšanas pilotprojekta stadijā, no 2016. gada JMLIT ir pastāvīga institūcija. JMLIT mērķis ir radīt vidi, kurā privātais un publiskais sektors var apmainīties ar informāciju un analizēt to, lai atklātu, novērstu un pārtrauktu naudas atmazgāšanas un plašāku noziegumu draudus Apvienotajā Karalistē.¹² JMLIT galvenie uzdevumi ir uzlabot kolektīvo izpratni par ML/TF draudiem, informēt un stiprināt finansiālās sistēmas un to kontroli, sniegt informāciju ML/TF atklāšanai un novēršanai.¹³

JMLIT ir strukturēta trīs galvenajās struktūrvienībās: **Operatīvajā grupā** (*Operational Group*), **Stratēģiskajā grupā** (ietver ekspertu grupas vairākās prioritārajās jomās) un **Brīdinājumu sistēmas grupā** (*Alerts Service*). JMLIT kopējo virzību un darbu pārrauga, kā arī nosaka prioritātes valde (*Management Board*), ko vada Apvienotās Karalistes FIU – Nacionālā noziedzības aģentūra (*National Crime Agency*, turpmāk – **NCA**).¹⁴

JMLIT **Operatīvā grupa** sastāv no 13 lielākajām bankām, NCA un citām tiesībsargājošajām iestādēm, Apvienotās Karalistes Krāpšanas novēršanas dienesta (*CIFAS*), Apvienotās Karalistes finansiālo pakalpojumu regulatora un ieņēmumu un muitas dienesta (*HMRC*).¹⁵

Operatīvās grupas mērķi ir atbalstīt banku un tiesībsargājošo iestāžu iespējas iegūt iztrūkstošo informāciju gadījumos, kad iespējamās ML/TF darbības skar vairākas finanšu institūcijas; nodrošināt drošu vidi padziļinātas informācijas sniegšanai par iespējamiem ML/TF gadījumiem [visiem grupas dalībniekiem jāiziet drošības pārbaude (*security vetting*)]; radīt vidi,

¹⁰ Ibid. p. 24.

¹¹ Ibid. p. 40.

¹² Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 13.

¹³ Public-private information sharing partnerships to tackle money laundering in the finance sector. The UK Experience. JMLIT. p.3. Pieejams: <http://thecommonwealth.org/sites/default/files/inline/4%20UK%20approach%20to%20public-private%20partnerships.pdf>

¹⁴ Ibid. p. 4.

¹⁵ Public-private information sharing partnerships to tackle money laundering in the finance sector. The UK Experience. JMLIT. p.4. Pieejams: <http://thecommonwealth.org/sites/default/files/inline/4%20UK%20approach%20to%20public-private%20partnerships.pdf>

kurā iespējams vienoties par prioritātēm un paātrināt informācijas pieprasīšanas procesu (grupas sanāksmēs vienlaicīgi ir pieejama 13 lielāko banku informācija).¹⁶

Operatīvās grupas darbības pamatā ir skaidrs tiesiskais regulējums, kas nodrošina informācijas apmaiņas tiesiskumu, kā arī formāla vienošanās par informācijas apmaiņu starp grupas dalībniekiem.¹⁷ JMLIT vajadzībām nepieciešamo informācijas apmaiņas “koridoru” nodrošina **Noziegumu un tiesu likuma** (*Crime and Courts Act*) **7. pants**.¹⁸

Noziegumu un tiesu likuma 7. panta pirmā daļa paredz, ka persona var atklāt informāciju NCA, ja informācijas atklāšana ir nepieciešama NCA funkciju veikšanai. Savukārt panta trešā daļa paredz, ka informācija, ko NCA ir ieguvusi, var tikt izmantota jebkuras NCA funkcijas īstenošanai. Iepriekš minētais regulējums nozīmē to, ka JMLIT Operatīvās grupas ietvaros visa informācijas apmaiņa notiek caur Apvienotās Karalistes FIU, proti, tiek uzskatīts, ka JMLIT Operatīvās grupas dalībnieki atklāj informāciju NCA. Turklāt minētā likuma 7. panta astotā daļa paredz, ka informācijas atklāšana NCA panta pirmās daļas ietvaros, **netiek uzskatīta par konfidencialitātes vai kāda cita informācijas izpaušanas ierobežojuma pārkāpumu**.

Noziegumu un tiesu likuma 7. pants būtībā izveido drošu vidi (par informācijas atklāšanu NCA personām neiestājas juridiska vai cita veida atbildība) bankām, tiesībsargājošajām iestādēm un citiem JMLIT Operatīvās grupas dalībniekiem informācijas apmaiņai, kas nepieciešama AML vajadzībām. Tajā pašā laikā Operatīvās grupas dalībniekiem tiek veikta informācijas drošības pārbaude (jāsaņem attiecīga speciālā atļauja darbam ar klasificētu informāciju), jo informācijai, ko, piemēram, tiesībsargājošās iestādes, Operatīvās grupas ietvaros atklāj NCA, var būt konfidenciāls vai slepens statuss.

Apvienotajā Karalistē STR pienākums ir noteikts Likuma par ieņēmumiem no noziedzības 330. un 331. pantā, bet JMLIT pamatā esošais drošs informācijas sniegšanas regulējums ir paredzēts Noziegumu un tiesu likuma 7. pantā. Tomēr Latvijas gadījumā tas viennozīmīgi būtu NILLTFNL, kurā tiktu izdarīti attiecīgi grozījumi.

JMLIT izveide **neietekmē** pienākumu ziņot par aizdomīgiem darījumiem un procesu, kura ietvaros tiesībsargājošās iestādes pieprasa un iegūst informāciju no bankām vai NCA, kā arī banku savstarpējo informācijas apmaiņas regulējumu.

2017.gadā spēkā stājās **Noziedzīgu finanšu likuma** (*Criminal Finances Act*) **11.pants**,¹⁹ kas paredz grozījumus Apvienotās Karalistes Likumā par ieņēmumiem no noziedzības (*Proceeds of Crime Act*). Grozījumi ir saistīti ar informācijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu apmaiņas noteikumiem regulētajā sektorā (privātā sektora ietvaros), proti, tika paplašinātas iespējas bankām un citiem Likuma subjektiem apmainīties ar informāciju neatkarīgi no piederības pie vienas grupas.

JMLIT Stratēģiskā grupa un ekspertu darba grupas ietver plašāku dalībnieku klāstu, ieskaitot mazākas bankas, neatkarīgus pētniekus un citu sektoru pārstāvjus. Ekspertu grupu galvenais uzdevums ir apzināt jaunus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas draudus un izveidot to novēršanas metodoloģiju un iespējamo draudu indikāciju sistēmu. Stratēģiskā grupa arī piedalās Operatīvās grupas ilgtermiņa uzdevumu priekšlikumu izstrādē.²⁰ Savukārt JMLIT Brīdinājumu sistēmas uzdevums ir brīdināt plašāku finanšu sektoru par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas riskiem un tipoloģiju.

¹⁶ Introduction to the Joint Money Laundering Intelligence Taskforce. JMLIT Toolkit. Pieejams: <http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/publications>

¹⁷ Guidance on private sector information sharing. FATF, Paris, 2017. p. 41.

¹⁸ Crime and Courts Act, 2013. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/22/contents>

¹⁹ Criminal Finances Act 2017. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/22>

²⁰ Maxwell N.J., Artlingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 13.

1.4. Amerikas Savienotajās Valstīs (turpmāk – ASV) informācijas apmaiņu starp tiesībsargājošajām iestādēm, uzraugiem un privāto sektoru cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu regulē Patriotu likuma²¹ (*Patriot Act*) 314.pants.

Patriotu likuma 314.panta (a) daļa paredz tiesības ASV federālajām, štatu un vietējām, kā arī ārvalstu (ES) tiesībsargājošajām iestādēm vērsties pie privātajām finanšu institūcijām. Informācijas apmaiņas mehānisms ir balstīts uz ASV Finanšu noziegumu apkarošanas tīklā (turpmāk – **FinCEN**) izveidotas programmas. Ar FinCEN programmas starpniecību tiesībsargājošajām iestādēm ir iespēja sazināties ar vairāk nekā 16 000 finanšu institūcijām. FinCEN sistēmas pamatā ir tiesībsargājošās iestādes pamatots (pamatotas aizdomas par saistību ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu) informācijas pieprasījums par indivīdiem, uzņēmumiem vai organizācijām, kas ir iesaistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā. Saņemot tiesībsargājošo iestāžu pieprasījumu, FinCEN attiecīgo pieprasījumu izvērtē un nosūta pieprasījuma adresātiem (finanšu institūcijām). Saņemot pieprasījumu, finanšu institūcijas izpēta savu informācijas sistēmu un noskaidro, vai pieprasītā informācija par attiecīgajām personām ir to rīcībā.²²

Ar FinCEN programmas palīdzību izmeklētājiem ir iespējas noskaidrot finanšu institūcijas, kurām ir informācija par potenciālajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas gadījumiem. Bez attiecīgās sistēmas potenciāli noderīgās informācijas fakts varētu nekad netikt atklāts. Taču uzsverams ir tas, ka 314.panta (a) daļa dot tiesības pieprasīt un saņemt tikai apstiprinājumu par to, ka konkrētai finanšu institūcijai ir pieprasītā informācija. Lai saņemtu finanšu institūcijas rīcībā esošo informāciju par personām, tiesībsargājošajām iestādēm ir jāizmanto likumā paredzētais process informācijas iegūšanai.²³

Papildus iepriekš minētajam, FinCEN aptuveni reizi divos mēnešos aicina finanšu institūcijas piedalīties individuālās informācijas apmaiņas sanāksmēs, kurās tiek apspriestas detalizētākas atsevišķu lietu nianšes ar mērķi uzlabot aizdomīgu darījumu ziņošanu un identificēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas tipoloģijas.²⁴

Savukārt Patriotu likuma 314.panta (b) daļa paredz finanšu institūcijām tiesības savā starpā dalīties ar informāciju, lai labāk identificētu un ziņotu par potenciālajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas gadījumiem. Patriotu likuma 314.panta (b) daļa paredz, ka finanšu institūcijām, ja tās savā starpā dalās ar informāciju nolūkā identificēt un ziņot par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas gadījumiem, neiestājās juridiskā, tajā skaitā arī civiltiesiskā, atbildība. Taču, lai finanšu institūcijas varētu tikt aizsargātas no juridiskās atbildības, tām, daloties ar informāciju, ir jāievēro atsevišķi priekšnoteikumi. Piemēram, finanšu institūcijām ir jābūt reģistrētām FinCEN Drošas informācijas apmaiņas sistēmā (SISS) un pirms dalīties ar informāciju, jāpārlicinās, ka arī finanšu institūcija, kas saņem informāciju, ir reģistrējusies attiecīgajā sistēmā. Turklāt informācijas apmaiņa ir aizsargājama tikai tad, ja tā tiek veikta ar mērķi novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.²⁵

1.5. Austrālijas un citu valstu pieredze

²¹ USA Patriot Act. Pieejams: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf>

²² FinCEN's 314 (a) Fact Sheet. January 2, 2018. Pieejams: <https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/314afactsheet.pdf>

²³ Ibid.

²⁴ Maxwell N.J., Artینگstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 15.

²⁵ FinCEN's 314 (b) Fact Sheet. November, 2017. Pieejams: <https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/314bfactsheet.pdf>

Austrālijas publiskā un privātā partnerība informācijas apmaiņā norisinās Fintel Alianses ietvaros. Fintel Aliansi vada Austrālijas FIU – Austrālijas Darījumu pārskatu un analīzes centrs (turpmāk – **AUSTRAC**). Fintel Alianse sastāv no Operatīvās grupas un Inovāciju grupas.²⁶

Fintel Alianses Operatīvās grupas uzdevumi ir analizēt un apmainīties ar operatīvu reālā laika informāciju, kas nepieciešama cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Operatīvā grupa darbojas AUSTRAC telpās un sastāv no privātajām institūcijām (lielākajām bankām), FIU, valdības pārstāvjiem un tiesībsargājošām iestādēm, kas vienotā telpā, sadarbojoties, strādā pie izmeklējamām lietām. Visiem Fintel Alianses Operatīvās grupas dalībnieku pārstāvjiem ir jāiziet drošības pārbaude (jāsaņem pielaide valsts noslēpumam). Turklāt Fintel Alianses ietvaros ir attīstīta arī starptautiskā sadarbība. Piemēram, Fintel Alianses darbībā ir iesaistīta arī Apvienotās Karalistes NCA.²⁷ Fintel Alianses Operatīvās grupas dalībnieki strādā pie konkrētām noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas lietām, piemēram, Panamas dokumentu izpēti un digitālo “naudas mūļu” identificēšanas.²⁸

Informācijas apmaiņas noteikumi Fintel Alianses ietvaros ir regulēti Dalībnieku protokolā²⁹ (*Members Protocol*). Ņemot vērā, ka Austrālijas normatīvie akti neparedz informācijas apmaiņu privātā sektora ietvaros, Dalībnieku protokols paredz, ka Fintel Alianses ietvaros iegūtā informācija var tikt izpausta ārpus Operatīvās grupas ietvariem tikai ar rakstisku AUSTRAC atļauju, kā arī gadījumos, kad tas ir tiešā veidā paredzēts likumā.

Savukārt Fintel Alianses Inovāciju grupas uzdevums ir pilnveidot finanšu darījumu un maksājumu uzskaites sistēmas, kā arī pilnveidot normatīvo regulējumu efektīvākai cīņai ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.³⁰

Publiskās un privātās partnerības mehānismi pēdējos gados ir attīstījušies arī **Kanādā, Honkongā un Singapūrā**. Singapūras un Kanādas gadījumos publiskā un privātā partnerība izpaužas tikai analītiskā informācijas apstrādē, kuras ietvaros tiek precizēta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas tipoloģija. Savukārt Honkongā no 2017.gada maija tiek īstenots FMLIT publiskās un privātās partnerības pilotprojekts, kam pamatā ir Apvienotās Karalistes JMLIT mehānisms (operatīvās informācijas apmaiņa).³¹

Starptautiskos pētījumos ir norādīts, ka publiskās un privātās partnerības mehānismu attīstība ir lielā mērā saistīta ar pašreizējās sistēmas neefektivitāti cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Apvienotās Karalistes, ASV, Austrālijas un citu valstu pieredze rāda, ka publiskā un privātā sektora partnerība ievērojami uzlabo AML pasākumu, tajā skaitā aizdomīgu darījumu ziņošanas, efektivitāti. Lai cīņa ar dinamiski attīstošos finanšu noziegumu sistēmu būtu efektīva, tā nevar balstīties uz tehnisku pienākumu koncentrētām procedūrām un rakstītām vadlīnijām. Līdz ar to valstīm būtu jānovērš normatīvo regulējumu barjeras un jāmotivē efektīva publiskā un privātā sektora sadarbība informācijas apmaiņā.³²

1.5. Latvijas normatīvais regulējums

1.5.1. Kredītiestāžu likums

²⁶ Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 16.

²⁷ Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 16.

²⁸ Fintel Alliance: Operations Hub. Pieejams: <http://www.austrac.gov.au/sites/default/files/fa-announcement-operations-hub-v1.pdf>

²⁹ Fintel Alliance Member Protocol. Pieejams: <http://www.austrac.gov.au/sites/default/files/draft-pia-data-matching.docx>

³⁰ Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 16.

³¹ Sikāk sk. Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. Pieejams: https://www.future-fis.com/uploads/3/7/9/4/3794525/ffis_report_-_oct_2017_web.pdf

³² Maxwell N.J., Artingstall D. The Role of Financial Information – Sharing Partnerships in the Disruption of Crime. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies. 2017. p. 47.-48.

Kredītiestāžu likuma 61. panta pirmā daļa paredz, ka kredītiestādes pienākums ir garantēt klientu personas, kontu, noguldījumu un darījumu noslēpumu. Savukārt Kredītiestāžu likuma 62. panta piektā daļa noteic, ka ziņas par klientu un viņa darījumiem, kuras kredītiestāde iegūst, sniedzot finanšu pakalpojumus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, **ir neizpaužamas ziņas**, kas nesatur valsts noslēpumu.

Kredītiestāžu likuma 62. panta astotā daļa noteic, ka ziņas par klientu, viņa kontiem un veiktajiem darījumiem sniedzamas dalībvalstī reģistrētai kredītiestādei, finanšu iestādei, finanšu pārvaldītājsabiedrībai un jauktai finanšu pārvaldītājsabiedrībai, kas **ar ziņas sniedzošo kredītiestādi ietilpst vienā konsolidācijas grupā**, kuras konsolidēto uzraudzību veic dalībvalsts konsolidētās uzraudzības institūcija, ja ziņas nepieciešamas:

- a. attiecīgajā konsolidācijas grupā ietilpstošo komercsabiedrību darbībai piemītošo un varbūtējo risku identificēšanai, novērtēšanai, pārvaldīšanai un uzraudzībai;
- b. attiecīgajā konsolidācijas grupā ietilpstošo komercsabiedrību darbību regulējošo prasību aprēķināšanai un ievērošanai.

Kredītiestāžu likuma 63. panta pirmā daļa paredz, ka Kredītiestādes rīcībā esošās neizpaužamās ziņas valsts institūcijai, valsts amatpersonai vai citai iestādei un amatpersonai sniedzamas šajā likumā noteiktajā kārtībā šādos gadījumos un šādā apjomā:

- a. Finanšu un kapitāla tirgus komisijai – likumā noteikto uzraudzības funkciju īstenošana;
- b. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā noteiktajā kārtībā un apjomā;
- c. izmeklēšanas iestādēm – pirmstiesas kriminālprocesā uz izmeklēšanas tiesneša lēmuma pamata;
- d. prokuratūrai – pirmstiesas kriminālprocesā uz izmeklēšanas tiesneša lēmuma pamata;
- e. operatīvās darbības subjektiem – operatīvās uzskaites lietās, pamatojoties uz operatīvās darbības subjekta pieprasījumu, ko akceptējis Augstākās tiesas priekšsēdētājs vai viņa īpaši pilnvarots Augstākās tiesas tiesnesis;
- f. Valsts ieņēmumu dienestam – virknē gadījumu, kas saistīti ar nodokļu nomaksu un nodokļu administrēšanu, piemēram, konta stāvokli, piesaistīto maksājuma karti un tās lietotājiem, informācijas sniegšanai citai dalībvalstij vai ASV, ziņas par noguldījumiem un dividendēm nodokļa aprēķināšanai.

Kredītiestāžu likuma 63. panta 3.¹ daļa paredz, ka kredītiestāde, pamatojoties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienesta, tiesas, izmeklēšanas iestādes, prokuratūras un operatīvās darbības subjekta pieprasījumu, sniedz tām ziņas arī par darījuma pārraudzību klienta kontā ar mērķi novērst, pārtraukt vai atklāt noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

Kredītiestāžu likuma 64. panta pirmā daļa citastarp paredz, ka katrs, kurš tiši vai netiši darījis zināmas atklātībai vai izpaudis personām, kurām nav tiesību saņemt attiecīgo informāciju, ziņas par kredītiestādes klientu kontiem vai klientiem sniegtajiem finanšu pakalpojumiem, ja viņam šīs ziņas uzticētas vai kļuvušas zināmas kā kredītiestādes akciju vai daļu īpašniekam, padomes, valdes, iekšējā audita dienesta vadītājam vai loceklim, sabiedrības kontrolierim vai uzticības personai, kredītiestādes darbiniekam vai citai likuma attiecīgajā pantā tieši nosauktai amatpersonai, **ir saucams pie kriminālatbildības likumā noteiktajā kārtībā**.

Kredītiestāžu likuma 63. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka kredītiestāde sniedz ziņas Kontroles dienestam Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma noteiktajā kārtībā un apjomā. Tas nozīmē, ka Kredītiestāžu likums neregulē to, kādā apjomā un kārtībā kredītiestādes sniedz ziņas Kontroles dienestam. **Tātad no**

Kredītiestāžu likuma viedokļa raugoties un neizdarot grozījumus tajā, JMLIT līdzvērtīga struktūra būtu veidojama Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestā.

1.5.2. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – NILLTFNL) 11. panta sestā daļa paredz, ka, ja likuma subjektam rodas aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu un ir pamats uzskatīt, ka turpmāk klienta izpētes pasākumu piemērošana var klientam atklāt likuma subjekta aizdomas, likuma subjektam ir tiesības neturpināt klienta izpēti, bet ziņot par aizdomīgu darījumu Kontroles dienestam.

NILLTFNL 11. panta septītā daļa paredz, ja likuma subjekts nespēj identificēt klientu un pārbaudīt iegūtos datus, noskaidrot patieso labuma guvēju vai iegūt informāciju par darījuma attiecību un gadījuma rakstura darījumu mērķi un paredzamo būtību, likuma subjektam ir aizliegts uzsākt darījuma attiecības, turpināt darījuma attiecības (tās ir izbeidzamas) un veikt gadījuma rakstura darījumu ar attiecīgo personu vai juridisku veidojumu. Likuma subjekts dokumentē un izvērtē katru šādu gadījumu un, ja rodas aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu, ziņo Kontroles dienestam.

NILLTFNL 30. panta pirmā daļa paredz, ka likuma subjektam ir pienākums nekavējoties ziņot Kontroles dienestam par katru neparastu vai aizdomīgu darījumu, kā arī sniegt Kontroles dienestam nepieciešamo informāciju, ja saņemts Kontroles dienesta rakstveida pieprasījums. Likuma subjekts reģistrē Kontroles dienestam sniegtos ziņojumus un nodrošina to pieejamību uzraudzības un kontroles institūcijām.

NILLTFNL 30. panta piektā daļa paredz, ka Kontroles dienestam **nav tiesību izpaust to personu datus, kuras sniegušas informāciju par neparastiem vai aizdomīgumiem darījumiem.** Taču šis ierobežojums **neattiecas uz gadījumiem**, kad Kontroles dienests sniedz informāciju pēc operatīvās darbības subjektu, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, kā arī tiesas pieprasījuma (ģenerālprokurors vai īpaši pilnvarots prokurors izvērtē un akceptē informācijas sniegšanu) operatīvās darbības procesā vai kriminālprocesā.

NILLTFNL 37.¹ pants paredz, ka kredītiestādes sniedz Finanšu un kapitāla tirgus komisijai (turpmāk – FKTK) informāciju, kas iegūta klientu identifikācijas un izpētes rezultātā, kā arī informāciju par klienta veiktajiem darījumiem un citu informāciju, kas saistīta ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku pārvaldību.

NILLTFNL 38. panta pirmā daļa paredz, ka likuma subjektam **nav atļauts informēt** klientu, patieso labuma guvēju, kā arī citas personas, izņemot uzraudzības un kontroles institūcijas, par to, ka ziņas par klientu vai tā darījumu ir sniegtas Kontroles dienestam un var tikt vai tiek veikta šo ziņu analīze vai pirmstiesas kriminālprocess saistībā ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Informācijas atklāšanas aizliegums neattiecas uz informācijas apmaiņu vienas grupas ietvaros (ja vien Kontroles dienests to nav aizliedzis).

Savukārt NILLTFNL 38. panta ceturtā daļa noteic, ka panta pirmajā daļā paredzētais informācijas atklāšanas aizliegums neattiecas uz **kredītiestādēm un finanšu iestādēm attiecībā uz savstarpēju informācijas apmaiņu** (gadījumos, kad nav vienas grupas ietvaros), kad:

- a. darījumā piedalās divi vai vairāki likuma subjekti;
- b. darījumā ir iesaistīta viena un tā pati persona;
- c. darījumā iesaistītie likuma subjekti ir reģistrēti vai darbojas dalībvalstī;
- d. darījumā iesaistītie likuma subjekti pieder pie vienas profesionālās kategorijas un tiem ir līdzvērtīgi pienākumi attiecībā uz profesionālo noslēpumu un personas datu aizsardzību;
- e. savstarpēji iegūtā informācija tiek izmantota tikai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai.

NILLTFNL 40. panta pirmā daļa paredz: ja likuma subjekts pilda šā likuma prasības, tā vadības un darbinieku rīcību nevar uzskatīt par profesionālo darbību reglamentējošo normu vai uzraudzības un kontroles institūciju prasību pārkāpumu. Panta otrā daļa paredz, ja likuma subjekts atbilstoši likuma prasībām **labā ticībā** ir sniedzis ziņojumu Kontroles dienestam, ziņu sniegšana Kontroles dienestam **nav uzskatāma par neizpaužamu ziņu izpaušanu** un saistībā ar to likuma subjektam, tā vadībai un darbiniekiem neiestājas juridiskā, tajā skaitā civiltiesiskā atbildība.

NILLTFNL 44. panta otrā daļa paredz, ka kredītiestādēm un finanšu iestādēm šā likuma mērķu īstenošanai ir tiesības tieši vai ar šo iestāžu pilnvarotas institūcijas **starpniecību savstarpēji apmainīties** ar šā panta pirmajā daļā norādīto informāciju par saviem **klientiem vai personām**, ar kurām šajā likumā noteiktajā kārtībā **nav uzsāktas vai ir izbeigtas darījuma attiecības**. Šā panta trešā daļa paredz, ka par attiecīgo ziņu sniegšanu attiecīgajai kredītiestādei un finanšu iestādei neiestājas juridiskā, tajā skaitā civiltiesiskā atbildība. Šā panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajā kārtībā iegūtās ziņas uzskatāmas par neizpaužamām.

NILLTFNL 46. panta pirmās daļas 4. punkts paredz uzraudzības un kontroles institūcijas pienākumu ziņot Kontroles dienestam par pārbaužu laikā konstatētajiem neparastiem un aizdomīgiem darījumiem, par kuriem attiecīgais likuma subjekts nav ziņojis Kontroles dienestam. Savukārt likuma 49. pants paredz, ka ziņošana Kontroles dienestam nav uzskatāma par neizpaužamu ziņu izpaušanu, un saistībā ar to šā likuma subjektu uzraudzības un kontroles institūcijām, to amatpersonām un darbiniekiem neiestājas juridiskā atbildība.

Vērtējot JMLIT līdzvērtīgas struktūras izveides iespējas Kontroles dienestā, būtu svarīgi, lai Kontroles dienests kā institūcija un tā mērķi atbilstu JMLIT līdzvērtīgas struktūras izveides vajadzībām. NILLTFNL 50.panta pirmā daļa noteic, ka Kontroles dienests ir speciāli izveidota valsts institūcija, kas saskaņā ar šo likumu veic neparastu un aizdomīgu darījumu kontroli un **iegūst, saņem, reģistrē, apstrādā, apkopo, uzglabā, analizē un sniedz pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju**, kuru var izmantot **noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai**, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai. No tā izriet, ka Kontroles dienesta viens no mērķiem jau pašlaik ir veikt "starpnieka" funkciju informācijas apmaiņas procesā, kas vērsts uz noziedzīgu nodarījumu novēršanu.

Atbilstoši NILLTFNL 50.panta otrajai daļai Kontroles dienests darbojas prokuratūras pārraudzībā. Tas nozīmē, ka prokuratūra ir tiesīga pārbaudīt Kontroles dienesta lēmumu tiesiskumu.

NILLTFNL 51.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka Kontroles dienestam ir pienākums sniegt izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas vai šo darbību mēģinājuma, vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai. Savukārt NILLTFNL 51.panta otrās daļas 5.punkts paredz Kontroles dienestam tiesības sniegt informāciju pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai, tiesai, uzraudzības un kontroles institūcijām.

NILLTFNL 51.panta otrā daļa paredz Kontroles dienestam tiesības pieprasīt un saņemt informāciju no valsts iestādēm, tostarp tiesībsargājošajām iestādēm.

NILLTFNL 53.pants paredz, ka Kontroles dienests tā rīcībā esošo informāciju drīkst izmantot tikai likumā paredzētajiem mērķiem un likumā noteiktajā kārtībā. Kontroles dienestā saņemtās informācijas apstrāde netiek iekļauta Datu valsts inspekcijas personas datu apstrādes reģistrā. Lai sabiedrības interesēs nodrošinātu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, neapdraudētu vai neietekmētu izmeklēšanas procesu gaitu, Kontroles dienestam, izvērtējot nepieciešamību un samērīgumu, ir tiesības aizliegt vai ierobežot

datu subjekta tiesības piekļūt saviem datiem Kontroles dienestā, tai skaitā datu labošanai un dzēšanai.

Atbilstoši NILLTFNL 56.panta pirmajai daļai Kontroles dienests sniedz informāciju pēc ģenerālprokurora vai īpaši pilnvarotu prokuroru no likumības un pamatotības viedokļa izvērtēta un akceptēta operatīvas darbības subjektu, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, kā arī tiesas pieprasījuma operatīvās darbības procesā vai kriminālprocesā. Tas nozīmē, ka Kontroles dienesta un tiesībsargājošo iestāžu informācijas apmaiņa notiek ar prokuratūras starpniecību. Šāda situācija varētu tikt vērtēta kā zināma barjera informācijas apmaiņas sistēmā un negatīvi iespaidot publiskā un privātā sektora sadarbību informācijas apmaiņā. Piebilstams, ka šāda starpniecība nav paredzēta analizētajās ārvalstu JMLIT un tam līdzvērtīgajās publiskā un privātā sektora sadarbības sistēmās. Tādēļ, lai publiskā un privātā partnerība informācijas apmaiņā varētu efektīvi darboties, prokuratūras starpniecība uz JMLIT līdzvērtīgo sistēmu Latvijā nebūtu attiecināma. Ņemot vērā, ka NILLTFNL 56.pants attiecas uz informācijas pieprasījumu apmierināšanu, prokuratūras starpniecības "barjera" neietekmētu publiskās un privātās partnerības informācijas apmaiņas sistēmu, jo tā nenotiek vispārējā informācijas pieprasījuma kārtībā.

Atbilstoši NILLTFNL 56. panta otrajai un trešajai daļai Kontroles dienests pēc attiecīga pieprasījuma saņemšanas sniedz informāciju arī Valsts ieņēmumu dienestam un FKTK. Taču Kontroles dienestam nav pienākuma izpildīt iepriekš minēto institūciju informācijas pieprasījumu, ja ir objektīvi iemesli uzskatīt, ka informācijas sniegšana negatīvi ietekmētu notiekošo operatīvo darbību, pirmstiesas izmeklēšanu, Kontroles dienesta sniegto analīzi vai varētu apdraudēt personas dzīvību vai veselību vai citos ārkārtējos apstākļos vai ja informācijas izpaušana būtu acīmredzami nesamērīga ar fiziskās vai juridiskās personas tiesiskajām interesēm vai neatbilstīga nolūkam, kādam tā pieprasīta.

NILLTFNL 56.panta ceturrtā daļa paredz, ka Kontroles dienests pēc operatīvās darbības subjektu, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras vai tiesas pieprasījuma sniedz informāciju, vai tā rīcībā ir ziņas par personu vai tās kontu. Informāciju pieprasa operatīvās darbības procesā vai kriminālprocesā, ja ir pamatotas aizdomas, ka attiecīgā persona ir saistīta ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai šo darbību mēģinājumu vai citu ar šo darbību saistīto noziedzīgo nodarījumu, vai tās rīcībā varētu būt noziedzīgi iegūti līdzekļi. Informāciju sniedz šifrētā veidā, personas datus pseidonimizējot, saskaņā ar noslēgto divpusējo līgumu. Šīs normas realizēšana praksē varētu notikt elektroniskā veidā uz tiesībsargājošo iestāžu pieprasījuma atbildot jā/nē formā. Tas savukārt varētu tikt uzskatīts par informācijas apmaiņas efektivitātes uzlabošanas pasākumu. Taču pašreiz attiecīgā sistēma vēl nedarbojas.

NILLTFNL 30.pants paredz likuma subjekta pienākumu nekavējoties ziņot Kontroles dienestam par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem. Savukārt NILLTFNL 40.pants paredz, ka likuma subjektam par NILLTFNL prasību pildīšanu labā ticībā neiestājas juridiskā, tajā skaitā civiltiesiskā atbildība, kā arī likuma prasību pildīšanu nevar uzskatīt par profesionālo darbību reglamentējošu normu vai uzraudzības un kontroles institūciju prasību pārkāpumu. No tā secināms, ka likuma subjekts var samērā droši ziņot Kontroles dienestam par aizdomīgiem darījumiem. Tomēr drošā vide attiecas tikai uz likuma subjektu pienākumiem ziņot par aizdomīgiem vai neparastiem darījumiem.

Līdz ar to secināms, ka NILLTFNL regulējums attiecībā uz Kontroles dienestu, galvenokārt būtu izmantojams un attiecināms arī uz JMLIT līdzvērtīgu struktūru Latvijā. Šīs funkcijas nodošana citai institūcijai prasītu būtiskus grozījumus NILLTFNL.

1.5.3. Kriminālprocesa likums

Kriminālprocesa likuma 375.panta pirmā daļa paredz, ka kriminālprocesa laikā krimināllietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums un ar tiem drīkst iepazīties amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, kā arī personas, kurām minētās amatpersonas attiecīgos materiālus uzrāda likumā paredzētajā kārtībā. Savukārt Kriminālprocesa likuma

396.panta pirmā daļa noteic, ka pirmstiesas kriminālprocesā iegūtās ziņas līdz tā pabeigšanai izpaužamas tikai ar izmeklētāja vai prokurora atļauju un viņa noteiktajā apjomā. Izmeklētājs vai prokurors rakstveidā brīdina personu par kriminālatbildību par šādu ziņu izpaušanu.

Interpretējot Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmo daļu, Augstākā tiesa ir secinājusi, ka no minētās tiesību normas atbilstoši tās jēgai un mērķim nav secināms, ka krimināllietas materiāli nekādā gadījumā kriminālprocesa laikā nav izsniedzami normā neminētām personām. Kriminālprocesa likuma 375. panta pirmajā daļā minētais izmeklēšanas noslēpums saprotams nevis kā vispārējs aizliegums pirmstiesas procesā izsniegt krimināllietas materiālus šajā normā neminētām personām, bet gan ir vērst uz kriminālprocesa mērķa sasniegšanu. Proti, tas **nodrošina procesa virzītājam izlemēt**, vai lietas materiālu izsniegšana konkrētajā brīdī un konkrētajai personai nekaitē izmeklēšanas interesēm, un vajadzības gadījumā atteikt materiālu izsniegšanu.³³

Pēc tam, kad izmeklētājs pēc dalības tikšanās JMLIT Operatīvajai grupai līdzvērtīgā institūcijā būs ieguvis viņam nepieciešamo informāciju, viņš varēs veikt normatīvajos aktos paredzētās darbības, tostarp norādot, ja nepieciešams, ka informācija gūta NILLTFNL attiecīgā panta, kas paredzēs minētajai grupai līdzvērtīgu institūciju, noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to Kriminālprocesa likums neliedz procesa virzītājam, piedaloties JMLIT līdzvērtīgā struktūra, katrā atsevišķā situācijā izlemēt, vai, kam un kādā apjomā atklāt izmeklēšanas noslēpumu.

1.5.4. Operatīvās darbības likums

Operatīvās darbības likuma 24. pants paredz operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūtās informācijas tiesisko nozīmi un izmantošanu. Atbilstoši šā likuma 24.panta pirmajai daļai operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtā informācija ir klasificējama kā **ierobežotas pieejamības informācija vai valsts noslēpums**.

Informācijas, kas satur valsts noslēpumu, pieejamības vispārīgais regulējums paredzēts likumā "Par valsts noslēpumu". Atbilstoši likuma "Par valsts noslēpumu" 9.panta pirmajai daļai pieeja valsts noslēpumam ir atļauta tikai tām personām, kurām saskaņā ar amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpumu izmantošanu vai tā aizsardzību, un kuras saskaņā ar likumu "Par valsts noslēpumu" ir saņēmušas speciālas atļaujas.

Savukārt ierobežotas pieejamības informācijas vispārīgais regulējums paredzēts Informācijas atklātības likumā. Informācijas atklātības likuma 16.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde nodrošina, lai pienākumu saglabāt ierobežotas pieejamības informāciju zina visas personas, uz kurām šis pienākums attiecas, ja likumā nav noteikts citādi. No personām, kuras apstrādā ierobežotas pieejamības informāciju, pieprasa rakstveida apliecinājumu, ka tās noteikumus zina un apņemas tos ievērot.

Operatīvās darbības likuma 24. panta otrā daļa paredz, ka operatīvās darbības pasākumu gaitā iegūtos materiālus un ziņas var izmantot **sagatavojot un veicot likumā paredzētās izmeklēšanas darbībās krimināllietās, plānojot un veicot operatīvās darbības pasākumus**, kā arī analizējot kriminogēno situāciju un izstrādājot pasākumus tās uzlabošanai, atklājot reālo un potenciālo draudu faktorus un to avotus.

Operatīvās darbības likuma 4.panta pirmā daļa paredz, ka operatīvās darbības organizēšanā un veikšanā ir pieļaujama sadarbība ar iedzīvotājiem, kā arī iedzīvotāju palīdzības saņemšana. Savukārt šā likuma 28.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka operatīvās darbības subjektiem un to amatpersonā ir tiesības iesaistīt operatīvās darbības pasākumu veikšanā

³³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA - 705/2008 10.punkts.

atsevišķas amatpersonas, lietpratējus (speciālistus, ekspertus) zinātnes, tehnikas un citās jomās, kā arī atsevišķas personas ar to piekrišanu.

Kopsakarā interpretējot abas iepriekš minētās normas secināms, ka Kontroles dienesta Starpinstitūciju un finanšu sektora apvienotā darba grupas sastāvā esošie kredītiestāžu un citu institūciju pārstāvji sadarbības principa ietvaros varētu tikt iepazīstināti ar atsevišķu operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūto informāciju.

Turklāt, lai darba grupas dalībnieki varētu tikt iepazīstināti ar operatīvās darbības pasākumu rezultātā iegūto informāciju, NILLTFNL grozījumos būtu iekļaujams pilnvarojums grupas dalībniekiem iepazīties ar attiecīgu informāciju NILLTFNL mērķu izpildei.

Papildus norādāms, ka arī Operatīvās darbības likuma 7. panta ceturtā daļa paredz, ka operatīvā darījumu pārraudzība kredītiestādes vai finanšu iestādes klienta kontā veicama tikai sevišķā veidā un ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja vai viņa īpaši pilnvarota Augstākās tiesas tiesneša akceptu. Savukārt 9.panta sestā daļa paredz, ka operatīvo ziņu iegūšanu no kredītiestādēm vai finanšu iestādēm – tas ir, kredītiestāžu vai finanšu iestāžu rīcībā esošo neizpaužamo ziņu vai dokumentu, kuri satur šādas ziņas, pieprasīšanu no kredītiestādēm vai finanšu iestādēm – veic ar Augstākās tiesas priekšsēdētāja vai viņa īpaši pilnvarota Augstākās tiesas tiesneša akceptu.

1.5.5. Likums “Par nodokļiem un nodevām”

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.pants paredz konfidencialitātes pienākumu nodokļu administrācijas ierēdni (darbiniekam), no kā izriet, ka aizliegts izpaust par nodokļu maksātāju informāciju bez viņa piekrišanas jebkādu informāciju, kas šim ierēdnim (darbiniekam) kļuvusi zināma, pildot dienesta (darba) pienākumus, izņemot gadījumus, kas likumā īpaši paredzēti.

Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.panta otrās daļas 5.punkts paredz, ka nodokļu administrācijas ierēdnis (darbinieks) drīkst sniegt informāciju par nodokļu maksātāju bez viņa piekrišanas “citu valsts pārvaldes funkciju un uzdevumu izpildes nodrošināšanai”, kā arī valsts institūciju funkciju izpildes nodrošināšanai attiecībā uz informāciju, kura ir vienīgi nodokļu administrācijas rīcībā vai kuru nodokļu administrācijai atbilstoši tās kompetencei ir pienākums radīt.

Ja tiek pieņemti grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā paredzētajos gadījumos, tad jau spēkā esošās tiesību normas ļauj nodokļu administrācijas ierēdnim (darbiniekam) būs tiesības izpaust informāciju ne tikai Kontroles dienestam viņa līdz šim veicamo uzdevumu izpildei, bet arī Kontroles dienesta Starpinstitūciju un finanšu sektora apvienotās darba grupai, kuras locekļi varēs būt arī finanšu iestādes.

1.6. Grozījumu teksta būtība

Pirmkārt, Kredītiestāžu likums attiecībā uz banku noslēpuma izpaušanu dod norādi uz NILLTFNL. Likums “Par nodokļiem un nodevām” – uz citā likumā paredzētu valsts pārvaldes uzdevumu.

Otrkārt, Kriminālprocesa likums procesa virzītājam dod tiesības izvērtēt izmeklēšanas noslēpuma atklāšanu. Vienlaikus likums paredz arī brīdināšanas mehānismus par informācijas tālāku neizpaušanu. Operatīvās darbības likums paredz līdzīgu pieeju.

Treškārt, NILLTFNL paredz Kontroles dienestu un nosaka viņa pilnvaras, tostarp informācijas sniegšanu izmeklēšanas iestādēm. Kontroles dienests ir labs informācijas kanāls, ko var izmantot, lai nodrošinātu kontrolētu sensitīvas informācijas apmaiņu pietiekami neformalizētā ceļā, lai to vēlāk iegūtu un nostiprinātu likumos paredzētajos veidos parastajos veidos.

Ceturtkārt, personas datu apstrādi regulējošie normatīvie akti pieļauj personas datu apmaiņu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai.

Piektkārt, NILLTFNL attiecībā uz ziņojumu sniegšanu par darījumiem un kredītiestāžu savstarpējo informācijas apmaiņu jau ir spēkā esošs tiesiskais regulējums par atbrīvošanu no atbildības, tomēr tas nav pilnīgs (vienas grupas ietvars vai saistībā ar konkrētu darījumu) attiecībā uz JMLIT līdzvērtīgu informācijas apmaiņu.

Sestkārt, informācijas apmaiņas "koridors" tiktu veidots, izmantojot iepriekš minētās tiesības sniegt informāciju Kontroles dienestam, šāda informācijas apmaiņa nedrīkstētu ietekmēt formālo ziņošanas sistēmu un informācijas pieprasīšanas un iegūšanas procesu, kas izmantojams, lai iegūtu informāciju no kredītiestādēm vai Kontroles dienesta.

Līdz ar to grozījumi izdarāmi pēc iespējas tuvu tam tiesiskajam regulējumam, kas jau šobrīd ir spēkā.

2. Kāda var būt likuma ietekme uz sabiedrības un tautsaimniecības attīstību?

Likumprojekts nodrošina finanšu sektora reputācijas uzlabošanu un drošību, kā arī vērsts uz finanšu noziegumu apkarošanu, kas pozitīvi ietekmēs tautsaimniecību.

3. Kāda var būt likuma ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem?

Likumprojekts šo jomu neskar. Izpilde nodrošināma apstiprināto finanšu līdzekļu ietvaros.

4. Kāda var būt likuma ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu?

Likumprojekts šo jomu neskar.

5. Kādām Latvijas starptautiskajām saistībām atbilst likumprojekts?

Likumprojekts šo jomu neskar.

6. Kādas konsultācijas notikušas, sagatavojot likumprojektu?

Notikušas konsultācijas ar [aizpilda iesniegšanas brīdī].

7. Kā tiks nodrošināta likuma izpilde?

Likumprojekta izpilde tiks nodrošināta ar jau esošo institūciju palīdzību to kompetences ietvaros.

Kopsavilkums

Pētījumi liecina, ka apmēram 80 – 90 procenti no Kontroles dienestiem pasaules mērogā iesniegtajiem ziņojumiem par aizdomīgiem darījumiem nav bijuši noderīgi tiesībsargājošo iestāžu veiktajās izmeklēšanās. Eiropola dati liecina, ka tikai 10 procentus no iesniegtajiem ziņojumiem Eiropola dalībvalstis ir izmantojušas turpmākai izmeklēšanai. Latvijas Kontroles dienesta mājas lapā šobrīd pieejams pārskats par 2016.gadu saņemti vairāk nekā 15 000 ziņojumu, tālāk izmeklēšanas iestādēm nodoti nedaudz virs 200.

Latvijā izmeklēšanas iestādes nezina ko prasīt un kā tieši paprasīt vajadzīgo informāciju, bet process tam ir ļoti sarežģīts, bieži vien vairs nav otrās un trešās iespējas. Bankas, savukārt, ne vienmēr zina, ko vajag izmeklēšanas iestādēm un kādā griezumā. Ja šīs puses var satikties un pārrunāt darba procesu un organizēšanu, apmainīties ar plašākiem datiem jau klātienē, tad vēlāk formālais process ir daudzkārt efektīvāks. To pierāda JMLIT no UK piemēra. Atslēga – uzticība, ko iegūst ar laiku, kopā sastrādājoties.

Datu apstrāde

Datu regulas 6. panta 1. punkta "e" apakšpunkts paredz, ka datu apstrāde ir likumīga, ja apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtas pilnvaras. AML 4. direktīvas 42. ievada apsvērums paredz, ka cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu visas dalībvalstis ir atzinušas par svarīgu sabiedrības interesēm, bet 43. pants noteic, ka datu apstrāde, pamatojoties uz šo direktīvu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas nolūkos notiek sabiedrības interesēs saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK (no 2018. gada 25. maija – Datu regula).

FATF

FATF vadlīnijās ir norādīts, ka publiskās un privātās partnerības ietvaros privātais sektors ir iesaistāms ne tikai kā informācijas avots, bet arī kā tiesībsargājošo iestāžu sensitīvu datu un izlūkošanas informācijas saņēmējs. Lai šāda informācijas apmaiņa spētu sekmīgi noritēt, ir nepieciešama droša vide un informācijas apmaiņas "koridors". Par vienu no visdaudzsološākajiem informācijas apmaiņas veidiem FATF Vadlīnijās tiek atzīta privātā un publiskā sektora partnerība, kas tiek attīstīta vairākās valstīs un ir sniegusi pozitīvus rezultātus. Šādu partnerību ietvaros informācijas apmaiņa notiek starp tiesībsargājošajām iestādēm, FIU, attiecīga līmeņa drošības pielaidi saņēmušiem privātā sektora dalībniekiem (*vetted personnel*) un atsevišķos gadījumos arī starptautiskajiem partneriem. Šāda informācijas apmaiņa parasti notiek drošā vidē, lai atvieglotu datu ieguves procesu, operatīvo analīzi un izpēti, ko veic privātais sektors, lai aizpildītu potenciālos informācijas robos un padarītu efektīvāku aizdomīgu darījumu ziņošanu.

UK

Naudas atmazgāšanas izlūkošanas darba grupa (turpmāk – JMLIT) kā pilotprojekts tika izveidota 2015. gadā. Pēc labu rezultātu uzrādīšanas pilotprojekta stadijā, no 2016. gada JMLIT ir pastāvīga institūcija. JMLIT mērķis ir radīt vidi, kurā privātais un publiskais sektors var apmainīties ar informāciju un analizēt to, lai atklātu, novērstu un pārtrauktu naudas atmazgāšanas un plašāku noziegumu draudus Apvienotajā Karalistē. JMLIT Operatīvā grupa sastāv no 13 lielākajām bankām, NCA un citām tiesībsargājošajām iestādēm, Apvienotās Karalistes Krāpšanas novēršanas dienesta (CIFAS), Apvienotās Karalistes finansiālo pakalpojumu regulatora un ieņēmumu un muitas dienesta (HMRC). Operatīvās grupas mērķi ir atbalstīt banku un tiesībsargājošo iestāžu iespējas iegūt iztrūkstošo informāciju gadījumos, kad iespējamās ML/TF

darbības skar vairākas finanšu institūcijas; nodrošināt drošu vidi padziļinātas informācijas sniegšanai par iespējamiem ML/TF gadījumiem; radīt vidi, kurā iespējams vienoties par prioritātēm un paātrināt informācijas pieprasīšanas procesu (grupas sanāksmēs vienlaicīgi ir pieejama 13 lielāko banku informācija).

Secinājumi

Kreditīestāžu likums attiecībā uz banku noslēpuma izpaušanu dod norādi uz NILLTFNL. Likums "Par nodokļiem un nodevām" – uz citā likumā paredzētu valsts pārvaldes uzdevumu.

Kriminālprocesa likums procesa virzītājam dod tiesības izvērtēt izmeklēšanas noslēpuma atklāšanu. Operatīvās darbības likums paredz līdzīgu pieeju. Katrā reizē lemj.

NILLTFNL paredz Kontroles dienestu un nosaka viņa pilnvaras, tostarp informācijas sniegšanu izmeklēšanas iestādēm. Kontroles dienests ir labs informācijas kanāls, ko var izmantot, lai nodrošinātu kontrolētu sensitīvas informācijas apmaiņu pietiekami neformalizētā ceļā, lai to vēlāk iegūtu un nostiprinātu likumos paredzētajos veidos parastajos veidos.

Personas datu apstrādi regulējošie normatīvie akti pieļauj personas datu apmaiņu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai.

NILLTFNL attiecībā uz ziņojumu sniegšanu par darījumiem un kreditīestāžu savstarpējo informācijas apmaiņu jau ir spēkā esošs tiesiskais regulējums par atbrīvošanu no atbildības, tomēr tas nav pilnīgs (vienas grupas ietvars vai saistībā ar konkrētu darījumu) attiecībā uz JMLIT līdzvērtīgu informācijas apmaiņu.

Informācijas apmaiņas "koridors" tiktu veidots, izmantojot iepriekš minētās tiesības sniegt informāciju Kontroles dienestam, šāda informācijas apmaiņa nedrīkstētu ietekmēt formālo ziņošanas sistēmu (drīzāk padarītu fokusētu) un informācijas pieprasīšanas un iegūšanas procesu, kas izmantojams, lai iegūtu informāciju no kreditīestādēm vai Kontroles dienesta.

Summary

One of the ALCB's priorities is to introduce to Latvia a practice that is currently developing around the world – public-private partnership in exchanging information and combating financial crime.

The most outstanding example of this is the Joint Money Laundering Intelligence Taskforce (JMLIT) of the United Kingdom. Its formation has made a significant and statistically measurable impact on combating financial crime. The example of the United Kingdom involves the creation of a small operating group of law enforcement authorities and credit institutions that directly exchange information on particular cases and persons under investigation so that each party can better prepare themselves for completing their respective tasks. Upon receiving the relevant information, each party takes actions already provided for by the law but enacts them in a more focused and accurate way.

It is often the case that law enforcement authorities do not know which information to request from banks and in what form. Similarly, banks do not know the correct way to communicate the information or are not aware that the problem concerns numerous banks and not just a single entity.

ALCB has drafted the proposal and asks to proceed with the proposal without any delay in order to deal with financial crime in Latvia and restore the reputation of financial sector. Several ALCB members have already expressed their intention to participate in good faith in this taskforce.